

Federació ACAPPS

Accessibilitat de la comunicació oral a la programació cultural

Anàlisi de les mesures de suport a la comunicació oral a la programació de Tardor 2021 del Barcelona Districte Cultural.

David Prujà

10 de novembre de 2021

Accessibilitat de la comunicació oral i la programació cultural

Document elaborat per la Federació ACAPPS:

David Prujà, coordinador tècnic de la Federació ACAPPS, en l'explotació de les dades, el disseny del treball i la seva redacció.

...

Resum:

Aquest document és el resultat d'un treball d'explotació de les dades que el programa Barcelona Districte Cultural publica al seu web i de la recerca pròpia de la Federació ACAPPS per explorar quines són les recomanacions que es poden posar en pràctica per augmentar l'oferta cultural adreçada efectivament a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment.

Índex de Continguts

1.	Presentació.....	1
3.	Unes Dades que Sabem Que Són Imprecises	3
4.	Context Social i Marc Jurídic.....	5
	Marc Jurídic	5
	Convenció Internacional de les Nacions Unides dels Drets de les Persones amb Discapacitat:	5
	Ley 27/2007, de 23 d'octubre, de les llengües de signes espanyoles i els mitjans de suport a la comunicació oral	6
	Llei 13/2014 d'Accessibilitat a Catalunya.	6
	Context Social	7
	Dades estadístiques: composició social de la societat catalana i la sordesa	7
	Dues idees preconcebudes sobre les persones amb sordesa	8
5.	Mesures de suport a la comunicació oral d'especial interès en l'activitat cultural	10
	Bucle magnètic.....	10
	Subtitulació en directe	10
	Emissores FM.....	12
	Mascaretes accessibles.....	12
6.	Objectes de l'anàlisi	13
7.	Exposició de Dades.....	14
	Les xifres globals: places públiques i privades i accessibilitat	14
	Bucle magnètic.....	15
	Subtitulació	15
8.	Rànquings.....	16
	Equipaments que més localitats aporten	16
	Equipaments amb més localitats accessibles	17
9.	Anàlisi Territorial.....	18
10.	Conclusions de l'Anàlisi General.....	19

1. PRESENTACIÓ

A continuació podreu veure una anàlisi bàsica de l'oferta que el programa Barcelona Districte Cultural (BCN DC) ofereix a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment.

S'emmarca en un procés de reflexió i anàlisi de la Federació ACAPPS sobre l'oferta cultural accessible a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment, de manera que aquest és un dels documents que resulten d'aquest procés.

BCN Districte Cultural acostuma a ser la segona iniciativa que aglutina més activitats culturals accessibles a les persones amb sordesa que es comuniquen oralment, després d'Apropa Cultura.

Es defineix com un programa que vol aproximar la cultura a la ciutadania, com ho mostra la seva descentralització als districtes i tradicionalment ha comptat amb alguns espectacles per als que els equipaments han posat els mitjans per fer-los accessibles.

És justament per aquest motiu que la Federació ACAPPS ha considerat que tenia interès fer una anàlisi d'aquesta iniciativa cultural: perquè és de les poques que mostra sensibilitat vers la necessitat de garantir l'accés a la cultura a les persones amb discapacitat auditiva.

Ens agrada pensar que aquest esforç d'anàlisi ens mostrarà el camí que queda per recórrer i que serem capaços de motivar i incentivar el canvi necessari per fer valdre els drets de les persones amb discapacitat auditiva.

Convidem les persones amb discapacitat auditiva a participar i a que proposin esmenes, correccions o ampliacions d'aquest document a través dels canals que ofereix l'Observatori de l'Accessibilitat i la Comunicació Oral de les Persones amb Sordesa a través del qual publicarem el document. Serà gràcies a la seva aportació que enriquirem les nostres perspectives d'anàlisi i podrem incorporar tot allò que afecta a les persones amb sordesa a l'hora de fer efectiu el seu dret a la participació cultural al seu país.

Compartirem aquest document amb totes les persones, institucions i equipaments concernits en els seus continguts. I ho farem amb una voluntat de creixement com a ciutat. Estem convençuts que tots nosaltres compartim el desig d'un món millor, en el que totes les persones gaudeixin de totes les oportunitats. Doncs des d'aquesta humil contribució volem fer palesa l'evidència que a aquest món millor hi podem contribuir cadascun de nosaltres en les decisions que prenem en el nostre propi àmbit de responsabilitat: en aquest cas estem parlant de millorar les condicions d'accessibilitat comunicativa dels espais i activitats culturals del país.

2. DESCRIPCIÓ DE LES DADES QUE PERMETEN AQUESTA ANÀLISI

L'anàlisi que abasta aquest document és dels mesos d'octubre, novembre i desembre, a partir de les dades que apareixen al web de Barcelona Districte Cultural, que són relativament senzilles: 212 registres d'espectacles programats a 33 equipaments diferents amb 38 espectacles diferents.

Les dades a les que hem tingut accés són:

- Nom de l'espectacle,
- Data de la representació,
- Equipament en el que es realitza,
- Mesures de suport a la comunicació oral,
- Companyia,
- Disciplina artística, una entre les cinc que promou BCN DC (audiovisual, circ, dansa, música, teatre)

Així mateix, des de l'equip de la Federació ACAPPS hem considerat que per fer una bona anàlisi convenia ampliar les dades sobre les que poder fer una bona anàlisi de manera que hem cercat la informació pel nostre compte. D'una banda cercant la titularitat de cada equipament i de l'altra consultant a cada equipament quin aforament té cada activitat, segons el que s'ha realitzat i es preveu realitzar a data de la segona setmana de novembre.

D'aquesta manera s'han incorporat dues dades més:

- Titularitat pública o privada de l'equipament,
- Aforament màxim de cada activitat.

Arran d'aquestes dades fem una lectura de l'esforç d'inclusió que realitza la programació del Barcelona Districte Cultural i els equipaments vers les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment de la ciutat.

3. UNES DADES QUE SABEM QUE SÓN IMPRECISES

Dues qüestions relacionades amb el bucle magnètic ens conviden a creure que les dades amb què hem treballat i realitzat aquesta anàlisi no són certes, o si més no prou ajustades a la realitat de l'oferta cultural que realitza algun dels equipaments objectes d'aquest treball.

D'una banda, del treball que realitza habitualment el servei d'accessibilitat de la Federació ACAPPS coneixem que els bucles magnètics d'alguns dels equipaments que participen del BCN DC no cobreixen el 100% de l'aforament de les sales en les que es realitzen les activitats o espectacles.

Donat que el web de Barcelona Districte Cultural no ofereix aquesta informació, sinó que ho assenyala de forma binària: un espectacle compta amb bucle magnètic o no. No informa en cap moment quin és l'aforament o percentatge d'aquest que compta amb bucle magnètic.

D'aquesta manera hem hagut de prendre la decisió de fer una anàlisi en base a la premissa que difon el propi BCN DC, tot i sospitar que és falsa o imprecisa en el millor dels casos. Per a properes edicions d'aquesta anàlisi confiem en poder millorar el coneixement sobre aquest fet.

D'altra banda, en la comunicació que hem mantingut amb els equipaments per conèixer l'aforament de cada espectacle, hem pogut intercanviar ocasionalment impressions sobre el fet que la comunicació dels espectacles del BCN DC pateix certes deficiències a l'hora de determinar si compten o no amb mesures de suport a la comunicació.

La Federació ACAPPS col·labora amb l'Institut Municipal de les Persones amb Discapacitat en la detecció de problemes a les instal·lacions de bucles magnètics als equipaments de Barcelona, arran de la detecció de determinats problemes en algunes instal·lacions deficients.

Fruit d'aquesta col·laboració sabem que alguns Centres Cívics compten amb instal·lació permanent de bucle Magnètic. De fet és una informació que ofereix el propi Institut Municipal de les Persones amb Discapacitat, que assenyala que 17¹ dels 33 equipaments als que aquesta recerca ha hagut d'enfocar tenen instal·lació de bucle magnètic en alguna de les seves sales.

---

¹ CC Barceloneta, CC Drassanes, CC Urgell, CC Casinet d'Hostafrancs, CC Can Déu, CC Joan Oliver 'Pere Quart', CC Sarrià, CC La Sedeta, Casal Font d'en Fargues, CC Zona Nord, CC Trinitat Vella, CC La Sagrera, CC Baró de Viver, Auditori Sant Martí, CC Besós, CC la Farinera del Clot, CC Parc Sandaru.

A més alguns dels equipaments activen els bucles sense que ningú els ho hagi de demanar prèviament, de manera que possiblement algun dels espectacles valorats en aquest treball és possible que tot i que no constin així, hagin activat o activin el bucle magnètic quan sigui l'hora.

Així mateix, altres equipaments amb bucle magnètic l'activen si algú els ho demana prèviament, de manera que aquesta circumstància també podria estar alterant les dades en què aquesta recerca s'ha basat.

Tanmateix, des de la Federació ACAPPS hem considerat de valor el treball per dues raons. La primera i més important és que cal prendre consciència que com a societat, si realment volem sortir de la cultura de l'exclusió que suposa que la programació cultural no compti habitualment amb mesures d'accessibilitat universal, no podem conformar-nos amb posar-les. Si les persones que han estat incloses no són convocades expressament a participar no poden endevinar que ara, de sobte, ja podran accedir a la programació cultural.

Així una activitat amb mesures d'accessibilitat per a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment, només estarà a disposició de la participació de les persones amb aquesta discapacitat si realment es comunica a aquestes persones que ja no són excloses d'aquestes activitats, com ha passat i passa gairebé sempre.

En segon lloc hem considerat que realitzar l'anàlisi fonamentant-lo en les dades que el propi programa BCN Districte Cultural ofereix ens ajudarà a visibilitzar les deficiències en la comunicació de les mesures d'accessibilitat i així esperonar als responsables a esmenar-les així com també mostrar com n'està de normalitzat realitzar una programació cultural ampla com és la del BCN DC i fer-la tot i obtenir unes xifres molt baixes d'activitats accessibles per a les persones amb discapacitat auditiva.

Serà només quan qualsevol programador cultural hagi de revisar l'accessibilitat del conjunt de la seva programació abans de validar-la i no permetre's a si mateix unes xifres tant minses, quan realment podrem pensar que el dret a la participació cultural de les persones amb discapacitat està en camí de ser un fet.

4. CONTEXT SOCIAL I MARC JURÍDIC

Sobre el marc jurídic farem referència a tres nivells legislatius diferents:

- La Convenció Internacional de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, que el Reino de España va signar i, en conseqüència forma part del seu ordenament jurídic intern.
- Ley 27/2007, de 23 d'octubre, per la que es reconeixen les llengües de signes espanyoles i es regulen els mitjans de suport a la comunicació oral de las persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues
- Llei d'accessibilitat catalana 13/2014

Pel que fa al context social farem referència a les dades estadístiques que des de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i de l'Instituto Nacional de Estadística (INE) ens aporten un cert coneixement sobre la composició social de Catalunya en relació a la població amb problemes d'audició i les seves formes de comunicar-se.

Afegirem també una reflexió que considerem necessària per a que les persones que desconeixen el món de la sordesa puguin desfer-se de dues idees preconcebudes sobre la sordesa i les persones que la pateixen que dificultem molt la seva incorporació plena a tota l'activitat ciutadana.

Marc Jurídic

Convenció Internacional de les Nacions Unides dels Drets de les Persones amb Discapacitat:

La Convenció diu textualment²:

ARTICLE 30. Participació en la vida cultural, les activitats recreatives, l'esplai i l'esport

1. Els estats part han de reconèixer el dret de les persones amb discapacitat a participar, en igualtat de condicions amb les altres, en la vida cultural i han d'adoptar totes les mesures pertinents per assegurar que les persones amb discapacitat:

- a) Tinguin accés a material cultural en formats accessibles;*
- b) Tinguin accés a programes de televisió, pel·lícules, teatre i altres activitats culturals en formats accessibles;*
- c) Tinguin accés a llocs on s'ofereixin representacions o serveis culturals com ara teatres, museus, cinemes, biblioteques i serveis turístics i, tant com sigui possible, a monuments i llocs d'importància cultural nacional.*

² La negreta i destacats són propis

2. Els estats part han d'adoptar les mesures pertinents perquè les persones amb discapacitat puguin desenvolupar i utilitzar el seu potencial creatiu, artístic i intel·lectual, no sols en el seu propi benefici, sinó també per a l'enriquiment de la societat.
3. Els estats part han de prendre totes les mesures pertinents, de conformitat amb el dret internacional, per assegurar que les lleis de protecció dels drets de propietat intel·lectual no constitueixin una barrera excessiva o discriminatòria per a l'accés de les persones amb discapacitat a materials culturals.
4. (...)

Ley 27/2007, de 23 d'octubre, de les llengües de signes espanyoles i els mitjans de suport a la comunicació oral

Aquesta llei entre moltes d'altres coses consagra el principi de la llibertat d'elecció de les persones amb sordesa a triar la seva forma de comunicar-se que, com en el context social veurem, majoritàriament és decanten per la comunicació oral.

En el seu article 5, defineix un seguit de principis interpretatius de la llei i de la legislació espanyola en la matèria i ho fa amb aquestes paraules:

ARTICLE 5: principis generals:

Llibertat d'elecció: les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues i, si s'escau, els seus pares o representants legals, en el supòsit que siguin menors d'edat o estiguin incapacitades poden optar per la llengua oral i/o la llengua de signes espanyola i/o les llengües de signes pròpies de les comunitats autònomes.

Llei 13/2014 d'Accessibilitat a Catalunya.

Finalment la Llei d'Accessibilitat Catalana de la que ens sembla important destacar parcialment el contingut de tres articles:

ARTICLE 29. Definicions:

(...)

b) *Llengües orals: els sistemes de comunicació verbal que tenen transcripció escrita, propis d'una comunitat de persones. Són les llengües emprades per les persones sordes o sordcegues que es comuniquen oralment*

...

e) *Mitjans de suport a la comunicació oral: els mètodes específics per a estimular l'audició i els recursos tecnològics emprats per les persones sordes o sordcegues que permeten l'accés a l'audició, la comprensió i l'expressió verbal i escrita de la llengua oral. Aquests mitjans inclouen els audiòfons, els implants auditius, les emissores de freqüència modulada, els bucles o anells magnètics, la subtitulació i la lectura labial*

...

ARTICLE 30. Drets de les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen en llengua oral.

Es reconeix la modalitat de llengua oral i els mitjans de suport a la comunicació oral com el sistema majoritàriament emprat per a la comunicació per les persones sordes o sordcegues, i el dret d'aquestes persones i de llurs famílies o tutors de decidir lliurement l'aprenentatge i la utilització de la llengua oral i dels mitjans de suport a la comunicació oral.

ARTICLE 33. Accessibilitat en la comunicació en la relació amb les administracions públiques i amb els proveïdors de serveis públics

- 1. Les administracions públiques han de garantir el dret a l'ús de la llengua oral i els mitjans de suport a la comunicació oral perquè les persones sordes que es comuniquen oralment puguin accedir als serveis públics en condicions d'igualtat d'acord amb la normativa d'accessibilitat que ho reguli.*

Finalment, pel que fa al marc jurídic, només recordar que el govern de Catalunya, des del 2020 està en un procés d'elaboració del Codi d'Accessibilitat de Catalunya, que esdevindrà el reglament que desenvolupi la llei d'accessibilitat catalana i que marcarà quotes d'obligatorietat en les diferents activitats que es desenvolupin al país, determinant quines mesures d'accessibilitat cal incorporar a edificacions, equipaments, instal·lacions, activitats, projectes i productes de tota mena.

Aquesta normativa haurà d'esdevenir un impuls important a la participació plena de les persones amb discapacitat a les activitats ciutadanes de manera ordinària.

Context Social

Dades estadístiques: composició social de la societat catalana i la sordesa

L'IDESCAT identificava el 2020 que a Catalunya hi ha 33.825 persones amb certificat de discapacitat a causa de les dificultats auditives que pateixen. Sobre una població de 7.722.203 habitants suposa un 0'44 % de la població, percentatge que anualment alerta la Organització Mundial de la Salut que s'incrementa anualment un 5% a causa dels hàbits sobre tot tecnològics i la contaminació acústica de les ciutats.

Cal tenir present però que no totes les persones amb sordesa o amb diferents graus de dificultat auditiva es treuen el certificat de discapacitat, doncs hi ha persones per a les que no suposa un benefici concret. Aquest és el cas d'una banda de les persones a les que la seva pèrdua auditiva no els suposa una discapacitat de percentatge superior al 32% i el de les persones jubilades, doncs els avantatges que podrien obtenir del certificat ja els tenen amb la seva condició de jubilats o en el primer cas no en tenen de beneficis. Recordem que una de les causes de la sordesa és la pèrdua de sensibilitat de les cèl·lules ciliades a causa de l'edat, de manera que la prevalença de la sordesa en persones grans és ben sabut que és molt més gran.

Per conèixer la seva dimensió ens podem aproximar a través de l'enquesta nacional de salut que fa cada 10 anys l'INE. Aquesta enquesta ens indica que a Catalunya l'any 2017 hi havia 272.300 persones que manifestaven tenir moltes dificultats per sentir-hi o no hi senten gens.

Aquesta quantitat suposa ja un 4'1% de la població a Catalunya, no és un percentatge a menystenir, com ho demostra el fet que gairebé totes les persones coneixem o tenim algú al nostre entorn amb problemes d'audició.

La mateixa enquesta de l'INE pregunta per la forma de comunicació de les persones amb dificultats d'audició i 13.300 manifesten comunicar-se amb llengua de signes. Així tenim que el 95% de les persones amb sordesa o grans dificultats d'audició es comuniquen oralment, pel que requereixen de mesures de suport a la comunicació oral per accedir a la cultura. Són 259.000 persones a Catalunya.

Aquesta realitat es veu confirmada si mirem les dades que el Departament d'Ensenyament fa públiques del curs 2020-2021, en què dels i les 2.183 alumnes amb discapacitat auditiva matriculats a tots els nivells educatius a Catalunya entre l'educació infantil i l'educació post-obligatòria no universitària, el 91'3% (1993 persones) estan escolaritzades en modalitat oral.

Dues idees preconcebudes sobre les persones amb sordesa

Les persones amb sordesa acostumen a dir que la seva és una discapacitat invisible, que passa desapercebuda. I això que pot tenir els seus avantatges té també els seus desavantatges pel fet que no es fa evident la necessitat de mesures d'accessibilitat per garantir-les l'accés als seus drets i a la igualtat d'oportunitats a participar en plenitud de l'activitat ciutadana.

Així, com una de les coses visibles que sovint tenim al cap d'algunes persones amb sordesa és que es comuniquen amb llengua de signes, és comú agafar la part pel tot i que, sense adonar-nos-en identifiquem sordesa amb llengua de signes. Cal parar compte en evitar aquest malentès, doncs les xifres ens demostren que és un error que ens allunya de la realitat i que ens impedeix posar les mesures per al ple exercici dels seus drets a moltes persones.

D'aquesta manera cal afirmar amb rotunditat que la identificació persona amb sordesa i llengua de signes és totalment falsa: **Persones amb sordesa ≠ comunicació amb LSC**

La segona idea preconcebuda que cal desmuntar és que les persones amb sordesa no hi senten. Pot semblar estrany, però és així. Més enllà de les restes auditives que poden

conservar, hi ha molts tipus de sordesa, de manera que algunes persones no hi senten gens, però és més habitual que hi hagi pèrdues auditives a segons quines freqüències.

Així les pròtesis auditives no funcionen com un mer amplificador. No són com unes ulleres que poden "corregir" el problema o dificultat puntualment, sinó que aporten un estímul auditiu que sovint és diferent del que reben les persones sense dificultats d'audició.

Per dir-ho amb senzillesa, la sordesa no acostuma a ser un problema de volum, sinó d'intel·ligibilitat.

D'aquesta manera cal desmuntar la idea que **Persones amb sordesa ≠ persones que no hi senten.**

Per a persones curioses pot ser interessant i recomanable fer una cerca de simuladors d'implants coclears per internet i se sorprendran.

5. MESURES DE SUPORT A LA COMUNICACIÓ ORAL D'ESPECIAL INTERÈS EN L'ACTIVITAT CULTURAL

Aquest document planteja l'anàlisi des de la informació que ens han facilitat des del programa Apropa Cultura que contempla el bucle magnètic i la subtitulació en directe.

Aquestes mesures són les més importants i per a les persones que les desconeguin les descriurem a continuació. Tanmateix no volem deixar passar l'oportunitat de descriure'n dues més que alguns equipaments culturals fan servir i que són especialment útils en determinades circumstàncies: les emissores FM i en temps de pandèmia les mascaretes accessibles per a les persones que estan en tasques d'atenció al públic.

Bucle magnètic

Gran part de les pròtesis auditives tenen una funcionalitat anomenada "Funció T". Consisteix en activar una bobina que rep a través d'ones electromagnètiques el so que l'equipament cultural transmet mitjançant una instal·lació – que pot ser ad hoc o bé fixa – de manera que un micròfon capta els parlaments dels actors (posem per cas), un amplificador els transforma en impulsos electromagnètics i la instal·lació permanent o ad hoc de l'equipament la fa arribar a la pròtesi auditiva que porta la persona amb sordesa.

D'aquesta manera la persona amb sordesa s'estalviarà tot el soroll ambiental que tant li dificulta la comprensió d'allò que es diu per la dificultat de separar i discriminar els diferents sons que rep.

Subtitulació en directe

La subtitulació en directe suposa una mesura de suport bàsica per a la comunicació oral en espectacles culturals. Les persones amb sordesa que es comuniquen oralment per a poder comprendre allò que es diu combinen la informació que reben a través de l'estímul auditiu que arriba a la seva pròtesi auditiva – bé a través del bucle magnètic bé a directament – amb la lectura labial, en funció de les capacitats de cadascuna d'elles.

Donat que en un espectacle la distància entre les persones que parlen i les espectadores impedeix la lectura labial amb precisió cal la subtitulació.

Existeix una normativa UNE – 153010 – 2012 que detalla com ha de ser la subtitulació per a persones amb sordesa que és diferent de la subtitulació convencional, doncs, entre d'altres coses, regula amb claredat els colors que han de tenir els textos dels diferents personatges, el nombre màxim de caràcters que ha de tenir una línia de subtitulació, el temps mínim que ha d'estar una línia, entre moltes d'altres coses.

Aquesta subtitulació es projecta en una pantalla lluminosa al marge superior o inferior de l'escenari, de manera que les persones amb sordesa puguin mirar l'escenari i la pantalla sense haver de desviar massa la mirada. Això obliga a que les persones amb sordesa no siguin ubicades a les primeres fileres de la platea – sobre tot si la pantalla amb el text està a la part superior –, doncs aleshores a més de greus problemes cervicals no podran veure l'acció de l'escenari i seguir el text al mateix temps.

Un element important a tenir en compte és com afecten els efectes com ara la boira o el fum que alguns espectacles incorporen a la visibilitat dels subtítols ja que és massa habitual que quan un espectacle amb subtítols incorpora aquests efectes no es pari compte en que la manera d'aplicar-lo impedeix la lectura dels subtítols. Aquesta complicació és més habitual quan la pantalla està a la part inferior de l'escenari.

Cal tenir present que depèn de la morfologia del teatre o equipament i del tipus de pantalla que s'utilitza no és possible fer una bona lectura dels subtítols des d'algunes de les localitats. És per això que tant els equipaments com els diferents programes que es fan ressò dels espectacles han d'aclarir quines són les localitats que tenen un bon accés als subtítols.

Una altra qüestió que és rellevant és la qualitat de la pantalla en la que es projecten els subtítols. Alguns equipaments ho fan sobre telons i el contrast és molt dolent, sovint tenen arrugues i la lectura es fa molt difícil o impossible. Cal assegurar-se de la qualitat de la infraestructura per a que pugui complir la seva funció sense afegir més dificultats.

Emissores FM

Les emissores FM tenen un funcionament relativament semblant al del bucle magnètic, però funcionen en contextos diferents i amb principis físics diferents.

La seva funcionalitat és la mateixa: conduir la veu dels interlocutors de la manera més directa possible a la pròtesi auditiva de les persones amb sordesa, estalviant el soroll ambiental que tant els dificulta la comprensió i intel·ligibilitat dels estímuls auditius que reben.

L'emissor porta un micròfon i un petit aparell en forma de petaca que transmet per ones de freqüència modulada la seva veu. El receptor té un altre petit aparell en forma també de petaca que transforma les ones FM en ones electromagnètiques (un bucle magnètic individual) que arriben a la seva pròtesi quan hi activa la "posició T".

Es tracta d'un accessori molt útil en activitats del tipus visites de museus, formacions i conferències en espais relativament reduïts. De fet alguns equipaments culturals el fan servir com a bucle magnètic, de manera que les persones que el volen fer servir l'han de demanar prèviament a les taquiles.

Mascaretes accessibles

Una de les coses que ha tingut més divulgació durant la pandèmia és la necessitat de les persones amb sordesa de poder llegir els llavis dels seus interlocutors per a poder comprendre'ls.

Les mascaretes a les que tots ens hem vist obligats a portar han suposat una mesura que ha aïllat les persones amb sordesa dificultant encara més la seva comunicació.

És per això que és molt recomanable que els equipaments culturals tinguin present que les persones que atenguin a la ciutadania en els seus recintes portin mascaretes transparents regulades per la norma aprovada al febrer de 2021 (Orden CSM/115/2021).

Cal a més que tinguin present que la il·luminació de la cara de les persones que estan de cara al públic és essencial per a que puguin fer una bona lectura labial, sobre tot en el cas de les persones que estan en espais petits com ara les taquilles que no acostumen a tenir una bona il·luminació a la cara.

6. OBJECTES DE L'ANÀLISI

Les dades amb què hem treballat aquesta informació en el seu nivell de detall es pot consultar als annexos d'aquest document.

Donat que el volum de dades és petit i la seva complexitat és poca, l'anàlisi és també senzill i posarà de manifest:

- Quina oferta cultural proporciona el BCN DC a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment. És a dir, el volum d'activitats accessibles en relació al total d'activitats i el nombre d'espectacles diferents que compten amb mesures de suport a la comunicació oral,
- el nombre d'equipaments que ocasionalment utilitzen mesures de suport a la comunicació oral.
- La distribució territorial de l'oferta cultural accessible a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment que promou el BCN DC.
- Quins equipaments ofereixen una programació més accessible a les persones amb discapacitat auditiva gràcies a la incorporació de mesures de suport a la comunicació oral.

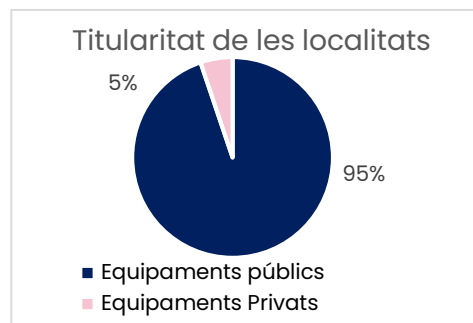
D'aquesta manera creiem que podem extreure conclusions sobre com millorar i ampliar l'oferta cultural accessible: en volum d'activitats, en diversitat d'activitats, en distribució en el territori d'aquesta oferta. Unes conclusions que oferim a les persones i institucions responsables per a futures edicions.

7. EXPOSICIÓ DE DADES

Les xifres globals: places públiques i privades i accessibilitat

Dels 212 registres d'activitats de la programació de Tardor'21 del BCN Districte Cultural que suposen 24.065 localitats, es distribueixen de la següent manera:

Accessibilitat per titularitat de les localitats			
	Localitats	localitats accessibles	percentatge accessibilitat
BCN DC	24.065	595	2,5%
Equipaments públics	22.821	595	2,6%
Equipaments Privats	1.244	0	0%

Als equipaments privats, que aporten el 5% de les localitats al programa BCN Districte Cultural (1.244 localitats) no hi ha oferta cultural accessible a les persones amb discapacitat auditiva, o si més no així ho difon en programa BCN DC³.

Així, veiem que del total de localitats per a espectacles culturals del BCN DC, només 595 són accessibles a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment, de manera que queden excloses de la major part de l'activitat cultural a la ciutat en aquest programa.

Si ho mirem en termes de nombre d'espectacles, observem que només dos espectacles diferents compten amb les mesures d'accessibilitat necessàries per a fer-los accessibles a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment. Dos espectacles diferents, en quatre representacions a quatre equipaments diferents:

Activitats accessibles			
espectacle	data	equipament	nombre de localitats
Boira a les orelles	06/10/2021	CC Parc Sandaru Auditori Sant	80
Boira a les orelles	28/10/2021	Martí	280
Boira a les orelles	05/11/2021	CC Urgell	165
Dièresis	19/11/2021	CC El Coll	70

Com podem veure, tres de les quatre activitats són en realitat la mateixa, però programada a equipaments diferents en dates diferents. Així l'oferta real d'activitat cultural accessible per a les persones amb discapacitat auditiva és molt més reduïda en realitat.

³ Veure el punt 2.

Aquesta oferta és totalment pública: mentre que els equipaments privats aporten un 5% de les localitats del programa BCN Districte Cultural, cap d'ells, sempre segons la informació apareguda al web del programa BCN DC, posa cap mesura de suport a la comunicació oral que faci accessible la seva activitat a les persones amb discapacitat.

Bucle magnètic

Tal com s'ha comentat al punt 2 d'aquest document, la informació que ofereix Barcelona Districte Cultural al seu web sobre els espectacles que compten amb bucle magnètic, arran del nostre coneixement i de les converses mantingudes amb alguns dels equipament de la xarxa que conformen aquesta oferta cultural pensem que no és precisa.

Li manca precisió en el nombre d'activitats que compten o han comptat amb aquesta mesura de suport a la comunicació oral i li manca precisió en el percentatge de l'aforament o nombre de localitats que en poden gaudir.

Aquestes dues circumstàncies sumades al fet que totes les activitats que el web de Barcelona Districte Cultural assenyala amb mesures de suport a la comunicació oral compten amb subtitulació també, fent així coincidir les activitats amb bucle, amb les activitats amb subtitulació i les activitats accessibles a la comunicació oral, renunciem a fer una anàlisi específica de la presència del bucle magnètic al programa Barcelona Districte Cultural.

Confiem que per a properes ocasions, bé sigui gràcies a l'aportació d'aquest document, bé per altres motius, es comuniquin millor les mesures de suport a la comunicació oral i cobri sentit fer aleshores una anàlisi específica d'aquesta mesura de suport a la comunicació oral en l'oferta cultural del BCN Districte Cultural.

Subtitulació

Tampoc no cal fer una anàlisi desagregada d'aquesta mesura de suport a la comunicació oral, ja que els resultats són idèntics per a les activitats accessibles, donat que totes aquelles activitats que compten amb subtitulació compten també amb bucle magnètic, les dues mesures necessàries per fer accessible qualsevol activitat cultural a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment quan l'activitat cultural incorpora comunicació oral.

8. RÀNQUINGS

Tres són les informacions d'interès que ens pot oferir una lectura de les dades a partir de la confecció de rànquings. D'una banda quins equipaments aporten més localitats al BCN Districte Cultural i de l'altra quins equipaments ofereixen més localitats amb mesures d'accessibilitat per a les persones amb discapacitat auditiva, i quins equipaments programen més activitats accessibles a les persones amb discapacitat auditiva.

Ara bé, donat que cap equipament ofereix més d'una activitat amb mesures d'accessibilitat a la comunicació oral seran dues les llistes d'equipaments d'interès.

Equipaments que més localitats aporten

Equipaments que aporten més localitats al BCN Districte Cultural

	Posició	Localitats	representacions
Auditori Sant Martí	1	1.900	9
CC La Farinera del Clot	2	1.709	10
CC Casinet d'Hostafrancs	3	1.540	6
CC Cotxeres Borrell	4	1.528	11
CC Urgell	5	1.450	11
CC Albareda	6	1.110	9
CC La Sedeta	7	1.080	9
CC Zona Nord	8	1.030	10
CC Joan Oliver 'Pere Quart'	9	1.005	9
Sala Maremar - CC Casa del Rellotge	10	941	6

L'equipament que més localitats aporta és l'Auditori de Sant Martí, que aporta el 8% del total de les localitats, dada que resulta coherent amb el fet que el BCN DC és una programació especialment feta a través d'equipaments cívics (centres cívics). L'Auditori és un equipament específic per a la representació d'espectacles amb tot el seu aforament destinat a això, mentre que els centres cívics per definició són equipaments polivalents, amb espais diversos per a realitzar-hi tota mena d'activitats.

Entre els 5 primers equipaments aporten el 34% i el total dels 10 primers aporten el 55% del total de l'oferta del BCN DC, fet que suposa que no hi ha grans salts en les localitats que s'hi ofereixen, doncs entre el primer de la llista i el darrer la diferència és d'aproximadament el 50% (de 1.900 a 941 localitats).

Cal destacar la distribució territorial, doncs els 10 equipaments són de 7 districtes diferents (Sant Martí, Sants, Eixample, Poble Sec, Gràcia, Nou Barris, Les Corts) fet coherent amb l'objectiu del programa BCN DC que es proposa fer una oferta cultural de proximitat.

Equipaments amb més localitats accessibles

Equipaments amb més localitats accessibles

	Posició	Localitats	representacions
Auditori Sant Martí	1	280	1
CC Urgell	2	165	1
CC Parc Sandaru	3	80	1
CC El Coll	4	70	1

Tornem a l'Auditori de Sant Martí com a primer equipament, en aquest cas en l'aportació de localitats amb mesures de suport a la comunicació oral de les persones amb discapacitat auditiva.

Amb una única representació aconseguix, donat el seu aforament, oferir 280 localitats accessibles a les persones amb discapacitat auditiva, sempre que la seva instal·lació de bucle magnètic abasti el 100% de l'aforament, que aquest és el supòsit en què es fonamenta aquest document.

Quatre representacions amb mesures d'accessibilitat sobre 212 en total, menys del 2%, 595 localitats de 24.065, un 2'5%, dos espectacles diferents d'un total de 38, un 5%. Unes xifres que conviden a una reflexió sobre la necessitat de fer accessible la programació cultural de la ciutat.

9. ANÀLISI TERRITORIAL

Donat que l'oferta d'activitats accessibles és molt escassa, 4 activitats, la seva distribució territorial també és limitada.

Dues de les representacions d'un dels espectacles que compta amb mesures de suport a la comunicació oral per a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment es realitzen a equipaments del mateix districte: Sant Martí, fet que suposa una acumulació del 60% de les localitats accessibles del BCN Districte Cultural en aquest territori.

Les altres dues representacions d'espectacles accessibles es realitzen al districte de l'Eixample (28%) i al de Gràcia (12%).

La llista d'equipaments que programen activitats la temporada de tardor del 2021 al Barcelona Districte Cultural són:

- Auditori Sant Martí
- Casal Font d'en Fargues
- CC Albareda
- CC Fort Pienc
- CC Barceloneta
- CC Baró de Viver
- CC Besós
- CC Can Basté
- CC Can Clariana Cultural
- CC Can Déu
- CC Casa Grogà
- CC Casinet d'Hostafrancs
- CC Cotxeres Borrell
- CC Drassanes
- CC El Coll
- CC Guinardó
- CC Institut Barri Besós
- CC Joan Oliver 'Pere Quart'
- CC La Farinera del Clot
- CC La Sagrera "La Barraca"
- CC La Sedeta
- CC Matas i Ramis
- CC Parc Sandaru
- CC Sarrià
- CC Teixonera
- CC Tomasa Cuevas
- CC Trinitat Vella
- CC Urgell
- CC Vil·la Urània
- CC Zona Nord
- Centre Sant Pere
- Lluïsos d'Horta
- Sala Maremar - CC Casa del Relotge

10. CONCLUSIONS DE L'ANÀLISI GENERAL

Una primera conclusió que convé extreure és que el Barcelona Districte Cultural no té prou en compte les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment. Una oferta cultural accessible tant escassa no pot ser considerada en cap cas suficient ni segurament tampoc admissible si es té la intenció de col·laborar en garantir el dret a la participació cultural de les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment.

Cal doncs que l'administració local prengui consciència que el seu rol en la garantia del dret a la participació cultural de les persones amb discapacitat és molt rellevant i té un camí llarg per recórrer i millorar.

La comunicació de l'oferta cultural és també un element que mereix una certa reflexió. Ja s'ha argumentat com des de la Federació ACAPPS es considera que una oferta cultural accessible que no comunica les seves mesures d'accessibilitat, no és una oferta plenament accessible. Si les persones que l'han de gaudir no tenen forma de conèixer que existeix, els esforços per fer-la accessible són estèrils.

Cal que Barcelona Districte Cultural prengui consciència que ha de redissenyar la manera com comunica les activitats:

- que en **TOTA la publicitat es comuniquin les mesures d'accessibilitat** amb què compten les activitats,
- que **es comuniqui amb precisió quin aforament compta amb les mesures de suport a la comunicació oral** i quin no,
- que **comuniqui per a cada equipament les recomanacions sobre la ubicació per a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment**: quines localitats compten amb un senyal prou potent i de qualitat del bucle magnètic, des de quines localitats es llegeixen millor els subtítols, etc.

Pensar que no informar o informar malament i permetre experiències frustrants en les persones amb discapacitat auditiva en el seu intent de fer efectiu el seu dret a la participació cultural no tindrà conseqüències és no haver-se posat en la seva pell. Poques coses més frustrants hi haurà que anar amb il·lusió a una activitat cultural amb la idea que per fi es tenen en compte les seves necessitats i estar sense captar-ne el so ni poder-ne llegir els subtítols durant tot l'espectacle per no molestar als demés.

La motivació d'aquesta ciutadania per tornar a assumir el risc de voler participar en la vida cultural de la seva ciutat amb les possibles costes d'una altra frustració es redueix de manera substancial a cada experiència negativa.

Un altre element important a tenir en compte, més enllà de l'escàs 2'5% de localitats amb mesures de suport a la comunicació oral que fan quatre representacions de dos espectacles diferents accessibles a les persones amb discapacitat auditiva és el fet que un d'aquests espectacles tracta el tema de la discapacitat auditiva: Boira a les orelles.

De l'escassa oferta cultural adreçada a les persones amb discapacitat, el 50% dels espectacles, el 75% de les representacions i el 88% de les localitats són accessibles perquè el seu autor i la companyia que el realitza tenen una especial sensibilitat sobre el tema. No sabem què passaria si en la programació d'aquesta tardor no es produís aquesta circumstància.

Finalment cal fer esment de **la manca de mesures d'accessibilitat als equipaments. Hem dit que 17 dels 33 compten amb bucle magnètic, tots ells públics. Però és encara insuficient**, encara més si no es fan servir com sembla a partir de la difusió que el Barcelona Districte Cultural en fa.